Utlåtande FiUU 8/2022 rd– SRR 1/2022 rd

Finansutskottet

Redogörelse om förändringarna i den säkerhetspolitiska miljön

Till utrikesutskottet

INLEDNING

Remiss

Redogörelse om förändringarna i den säkerhetspolitiska miljön (SRR 1/2022 rd): Ärendet har remitterats till finansutskottet för utlåtande till utrikesutskottet. Tidsfrist: 11.5.2022.

Sakkunniga

Utskottet har hört:
- ambassadråd Lauri Hirvonen, utrikesministeriet
- utrikessekreterare Markus Räty, utrikesministeriet
- inrikesminister Krista Mikkonen
- räddningsråd Janne Koivukoski, inrikesministeriet
- ekonomi- och planeringsdirektör Kati Korpi, inrikesministeriet
- gränssäkerhetsexpert, överstelöjtnant Jussi Sainio, inrikesministeriet
- migrationsdirektör Sanna Sutter, inrikesministeriet
- enhetsdirektör, ekonomidirektör Kristiina Olsson, försvarsministeriet
- konsultativ tjänsteman Timo Rivinoja, försvarsministeriet
- budgetråd Marko Synkkänen, finansministeriet
- prognoschef Meri Obstbaum, Finlands Bank
- ledande expert Olli Lehtilä, Cybersäkerhetscentret.

Skriftligt yttrande har lämnats av
- doktorand Antti Ronkainen, Helsingfors universitet.

Förvaltnings- och säkerhetsdelegationen har hört
- räddningsråd Janne Koivukoski, inrikesministeriet
- ekonomi- och planeringsdirektör Kati Korpi, inrikesministeriet
- specialsakkunnig Tommi Nordberg, försvarsministeriet
- specialsakkunnig Samuli Puhakka, försvarsministeriet
- konsultativ tjänsteman Timo Rivinoja, försvarsministeriet
- ledande expert Nina Hyvärinen, kommunikationsministeriet
- cybersäkerhetsdirektör Rauli Paananen, kommunikationsministeriet
- ekonomidirektör Kari Kananen, Migrationsverket

- chef för planerings- och ekonomienheten, överste Jaakko Olli, Gränsbevakningsväsendet
- planeringschef, generalmajor Janne Jaakkola, Huvudstaben
- professor Heikki Patomäki, Helsingfors universitet
- direktör Johanna Erkkilä, Cybersäkerhetscentret
- verksamhetsledare Antti Lehtisalo, Försvarsutbildningsföreningen
- verksamhetsledare Laura Lodenius, Finlands Fredsförbund
- generalsekreterare Jarmo Pykälä, De Hundras Kommitté i Finland rf
- fri forskare, fackboksförfattare Olli Tammilehto.

Förvaltnings- och säkerhetsdelegationen har fått ett skriftligt yttrande av:
- Alexanderinstitutet, Helsingfors universitet
- Försörjningsberedskapscentralen
- forskningsenheten BIOS
- Kvinnornas Beredskapsförbund rf
- Reservistförbundet
- Finlands Reservofficersförbund rf.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Inledning och avgränsning

Rysslands invasion av Ukraina har inneburit en grundläggande förändring i Finlands och Europas omvärld och säkerhetspolitiska miljö. I redogörelsen granskas hur kriget förändrat det utrikes- och säkerhetspolitiska läget och hur detta påverkar Finland. Redogörelsen kompletterar statsrådets tidigare redogörelser om utrikes- och säkerhetspolitiken, den inre säkerheten, försvaret och EU-politiken.

I redogörelsen sägs det att Finland i det förändrade säkerhetsläget fortsätter bedriva en aktiv och förutseende diplomati samtidigt som landet stärker sin försvarsförmåga och fördjupar sitt samarbete med sina centrala partner. Också den inre säkerheten och samhällets kristålighet ska stärkas.

Finansutskottet behandlar redogörelsen utifrån sitt eget ansvarsområde och fokuserar således på den ekonomiska utvecklingen, utgiftsförändringarna i de offentliga finanserna samt behovet av tilläggsresurser hos aktörerna inom försvaret och den inre säkerheten.

Konsekvenser för den ekonomiska utvecklingen

Rysslands aggressionskrig försvagar de ekonomiska utsikterna. Finlands ekonomi växte med 3,5 procent 2021 och höll snabbt på att återhämta sig från de ekonomiska konsekvenserna av covidpandemin. Enligt redogörelsen kommer den ekonomiska tillväxten att sjunka till 1,5 procent 2022 och till 1,7 procent 2023. Bedömningen utgår från att sanktionerna förblir i kraft och att kriget inte utvidgas utanför Ukraina.

Finansministeriet har också gjort upp alternativa scenarier i sin ekonomiska översikt från våren 2022[1]. Den ekonomiska tillväxten förutspås avta till 0,5 procent om sanktionerna mot Ryssland

utvidgas ytterligare och handeln med ryska energivaror upphör. Ett slut på kriget bedöms på kort sikt ha endast små positiva ekonomiska konsekvenser (tillväxt förväntas då bli 1,7 procent), eftersom man inte nödvändigtvis omedelbart kan avstå från sanktionerna och det är svårt att skingra den rådande djupa misstron mot Ryssland. Också Finlands Bank bedömer i sina scenarier att den ekonomiska tillväxten stannar på 0,5—2,0 procent under de närmaste åren.

Enligt OECD:s och Europeiska centralbankens prognoser avtar tillväxten i världsekonomin med 0,5—1,5 procentenheter (cirka 3,5 procent) och i euroområdet med cirka 1—2 procentenheter (cirka 3 procent), främst på grund av osäkerheten på energimarknaden och den stigande inflationen. Finlands energiproduktion har en mångsidig struktur, vilket innebär att krisens konsekvenser för Finland via energimarknaden, liksom också för inflationen, bedöms vara mindre än i EU i genomsnitt. Däremot var Rysslands andel av Finlands export fortfarande högre än EU-genomsnittet när kriget började.

Enligt Statistikcentralens preliminära uppgifter steg inflationen i Finland i mars till 5,8 procent (i februari 4,4 procent) och i euroområdet till 7,5 procent jämfört med motsvarande period året innan. Finansministeriet uppskattar i sin översikt[2] inflationen i Finland till i genomsnitt 4 procent för hela året. Pristrycket ökar också till följd av att de nya covidrestriktionerna i Kina orsakar störningar i de globala produktionskedjorna.

Enligt utredning till utskottet ses inga märkbara förändringar i utländska investerares inställning till Finland, och Finlands landrisk bedöms inte heller ha ökat nämnvärt. Likaså har statens medelanskaffning på den internationella finansmarknaden under början av 2022 kunnat genomföras enligt planerna. Den allmänna räntenivån har dock stigit, vilket syns med fördröjning i ränteutgifterna och med tiden ökar riskerna i statsfinanserna.

Utskottet anser att redogörelsens bedömning av den ekonomiska utvecklingen pekar i rätt riktning. Även om Rysslands angrepp bedöms ha långvariga effekter för världsekonomin, anser de sakkunniga att risken för att euroområdet och Finland hamnar i recession fortfarande är relativt liten. Dock påtalades risken för stagflation, det vill säga att den ekonomiska tillväxten är låg samtidigt som inflationen är hög.

Utskottet betonar att den ekonomiska utvecklingen är förenad med betydande osäkerhetsmoment, såsom krigets varaktighet, sanktionernas och konfliktens omfattning samt den stigande inflationen och räntenivån. Sanktionerna har en central inverkan på Rysslands ekonomi och förmåga att föra krig. Ryssland har hittills lyckats undvika en ekonomisk kollaps, och det finns länder som inte har fördömt angreppskriget och fortsätter det ekonomiska samarbetet med Ryssland. Vid utskottets sakkunnigutfrågning aktualiserades således också behovet av att reflektera över de långsiktiga konsekvenserna av det förändrade säkerhetsläget, såsom att världsekonomin tydligare än tidigare delas in i en demokratisk och en auktoritär gruppering.

1 Ekonomisk översikt, våren 2022. Finansministeriets publikation 2022:31.
2 Ekonomisk översikt, våren 2022. Finansministeriets publikation 2022:31.

Konsekvenser för utgifterna i de offentliga finanserna och ekonomins hållbarhet

Kriget ökar oundvikligen spänningarna och behovet av beredskap. I redogörelsen sägs det att ärenden som gäller finansieringsbehoven behandlas och fastställs inom ramen för den normala ramberedningen i statsbudgeten och planen för de offentliga finanserna så att de samordnas med andra utgiftsbehov inom den offentliga ekonomin.

Beredskapens ekonomiska konsekvenser har beaktats i redogörelsen om planen för de offentliga finanserna 2023–2026 (SRR 2/2022 rd), som lämnades till riksdagen den 14 april 2022. Utskottet går nedan igenom en del av dessa konsekvenser. Regeringen svarar på det akuta utgiftstrycket genom den andra tilläggsbudgetpropositionen för 2022 som överlämnas till riksdagen i maj.

Det är motiverat att planen för de offentliga finanserna också stärker Finlands självförsörjningsgrad i fråga om energi och försörjningsberedskap genom ett snabbare lösgörande från rysk fossil energi och genom stöd för ny teknik. Kriget bidrar på så sätt till att påskynda den gröna omställningen. Det är också nödvändigt att vidta åtgärder för att lindra den akuta kostnadskrisen inom jordbruket och trygga matförsörjningen.

Enligt en preliminär bedömning ökar Rysslands angrepp på Ukraina de nödvändiga utgifterna för Finlands offentliga finanser med sammanlagt över 7 miljarder euro under perioden 2022—2026. Underskottet i statens budgetekonomi förutspås uppgå till cirka 7 miljarder euro under den kommande ramperioden och statsskulden beräknas uppgå till cirka 144 miljarder euro 2023 och stiga till cirka 165 miljarder euro 2026.

Utskottet anser således att åtgärder som främjar ekonomisk tillväxt och sysselsättning är ännu viktigare än tidigare för att man ska kunna svara på de ökade utgiftsbehoven och även framöver trygga grunden för välfärdsstaten. Utskottet anser dessutom i likhet med redogörelsen att det är nödvändigt att bygga upp en systematisk och aktuell lägesbild så att åtgärderna inom den ekonomiska politiken kan riktas effektivt och i rätt tid.

Utskottet behandlar de offentliga finanserna mer ingående i sitt betänkande om planen för de offentliga finanserna 2023–2026. Betänkandet torde bli klart i juni. I det sammanhanget tar utskottet också ställning till sanktionernas regionala ekonomiska konsekvenser och deras återverkningar på EU-finansieringen och den nationella finansieringen.

Stärkt nationell försvarsförmåga

Utskottet välkomnar att Finlands försvarsförmåga har utvecklats och finansierats långsiktigt utifrån försvarsredogörelserna. Finland behöver en stark nationell försvarsförmåga i alla situationer och i alla säkerhetspolitiska alternativ. I det förändrade säkerhetsläget är det enligt redogörelsen nödvändigt att man förbereder sig på användning av militära maktmedel mot Finland och hot om sådana genom att utveckla försvarsförmågan snabbare än tidigare planerat.

Utskottet anser därför att det är nödvändigt att det i planen för de offentliga finanserna 2023—2026 anvisas extra medel på sammanlagt cirka 2,2 miljarder euro under försvarsförvaltningens huvudtitel. År 2023 är ökningen cirka 784 miljoner euro och därefter cirka 402—532 miljoner

euro per år fram till 2026. Av ökningen anvisas cirka 129—202 miljoner euro för den årliga nivåhöjningen av försvarsmaktens omkostnader och cirka 1,5 miljarder euro för anskaffning av försvarsmateriel. Likaså återtas den tidigare nedskärningen på 35 miljoner euro i ramarna för försvarsmakten från och med 2023.

I den andra tilläggsbudgetpropositionen för året som lämnas i maj 2022 föreslås enligt preliminära uppgifter dessutom ökade anslag på sammanlagt cirka 670 miljoner euro för upprätthållande av nivån på verksamheten och beredskapen samt materielunderhåll samt en ny beställningsfullmakt på 1,7 miljarder euro för utvecklande av försvarsförmågan 2022—2027.

Utgifterna inom försvarsministeriets förvaltningsområde varierar i och med tilläggsanslagen mellan cirka 5,1 och 5,7 miljarder euro 2022–2026. Den totala nivån påverkas i väsentlig grad av flygvapnets pågående strategiska projekt, för vilka årligen anvisas cirka 1,4—1,7 miljarder euro. Det är också viktigt att en reformering av armén har inletts bland annat genom att utveckla det lokala försvaret.

Utskottet välkomnar att upphandlingen av försvarsmateriel redan har inletts, eftersom det antas att tillgången till materiel försvåras och blir dyrare till följd av kriget. Priset på försvarsmateriel stiger också under normala förhållanden ofta snabbare än den allmänna prisnivån. Försvarsbudgetens köpkraft tryggas dock av indexhöjningar enligt vedertagen praxis. Utskottet betonar liksom i sina tidigare ställningstaganden också vikten av att alltid när det är möjligt samarbeta med den inhemska försvars- och luftfartsindustri för att därigenom stärka den militära försörjningsberedskapen. Inhemska upphandlingar stöder också sysselsättningen, medan upphandlingar från utlandet försvagar bytesbalansen.

Utskottet anser likaså att det är ändamålsenligt att genom tilläggsanslagen påskynda ökningen av Försvarsmaktens personalstyrka enligt försvarsredogörelsen med 500 årsverken och öka antalet kontraktsanställda militärer. Det är också viktigt att anvisa tilläggsanslag för att öka antalet reservister som genomgår repetitionsövningar. Därigenom kompenseras det tillfälligt minskade antalet övningar till följd av covidpandemin.

Det frivilliga försvaret. Avsikten är att för stödjande av försvarsorganisationernas verksamhet anvisa en nivåhöjning på cirka 3 miljoner euro 2022—2026. Vid sidan av utbildningen av reservister är det viktigt att svara på medborgarnas ökade intresse för försvaret genom att se till att alla har tillgång till utbildning i beredskap och säkerhet, inklusive cybersäkerhet och hantering av informationspåverkan. Det stärker samhällets resiliens vid störningar och upprätthåller effektivt försvarsviljan och totalförsvaret.

Samarbete. Redogörelsen behandlar ett intensifierat försvarssamarbete med olika grupper av länder (däribland EU, de nordiska länderna, Nato och JEF) och bilaterala partner. Samarbetet anses öka sannolikheten för att få hjälp i en krissituation, höja tröskeln för incidenter och angrepp samt förbättra den gemensamma lägesbilden och den militära försörjningsberedskapen. Utskottet konstaterar att samarbete ofta bedöms effektivisera verksamheten och därigenom också sänka kostnaderna.

I det förändrade läget framhävs särskilt försvarssamarbetet mellan Finland och Sverige, som syftar till att stärka båda ländernas försvar och garantera säkerheten i Östersjön. Enligt redogörelsen är Europeiska unionen Finlands viktigaste referensram och utskottet betonar betydelsen av EU:s ömsesidiga bistånd och solidaritet i enlighet med artikel 42.7 i EU-fördraget. Det är också viktigt att fortsätta och utveckla EU:s försvarsindustriella samarbete och utnyttja den kostnadseffektivitet som uppnås genom gemensam upphandling. Likaså skapar försvarsfonden nya möjligheter för forsknings-, teknologi- och utvecklingssamarbete.

I redogörelsen konstateras det att EU inte har gemensamma kommando- och truppstrukturer eller militär planering för att försvara medlemsländerna och att 21 av EU-länderna har organiserat sitt försvar genom Nato. I redogörelsen anses det därför inte politiskt eller ekonomiskt ändamålsenligt att skapa överlappande strukturer i Europeiska unionen, och ett eventuellt Natomedlemskap har lyfts fram.

Ekonomiska konsekvenser av ett Natomedlemskap

Den årliga direkta tilläggskostnaden för Natomedlemskapet beräknas uppgå till cirka 1—1,5 procent av Finlands nuvarande försvarsbudget. De slutliga kostnaderna klarnar dock först om och när medlemskapsförhandlingarna framskrider.

Medlemsländerna deltar i den gemensamma budgeten enligt en formel där betalningsandelen baserar sig på respektive lands bruttonationalprodukt. Enligt uppgift är Finlands andel mindre än 1 procent, det vill säga cirka 20 miljoner euro per år. Medlemsavgiften stiger i takt med att Natos budget ökar. Även den personal som sänds till Natos organisation beräknas medföra kostnader på cirka 20 miljoner euro. De kostnader som det är svårare att uppskatta på förhand hänför sig bland annat till trupper med ständig beredskap, integreringen av ledningssystem och dylikt samt deltagandet i militär krishantering.

Ett mål som medlemsländerna kommit överens om är dessutom att för försvarsutgifter använda minst två procent av bruttonationalprodukten. Det innebär för Finlands del att nivån på den nuvarande försvarsbudgeten bevaras, eftersom försvarsutgifternas andel av BNP har stigit och fortsätter att stiga från 2,0 procent till 2,3 procent (beräknat enligt Natos kriterier) under nästa ramperiod, i och med de strategiska upphandlingarna (anskaffning av jaktplan och fartyg). Avsikten är dock att utgifterna ska återgå till den tidigare lägre nivån när de strategiska upphandlingarna avslutats. Åren 2010—2021 varierade försvarsutgifternas andel av BNP mellan 1,6 procent och 1,3 procent. Natomedlemmarna beslutar dock fortfarande nationellt om försvarsbudgetens nivå och hur anslagen ska riktas. Flera medlemsländer uppfyller för närvarande inte den överenskomna andelen på två procent.

I det fall att Finland ansöker om medlemskap, anser utskottet det vara viktigt att det vid fastställandet av förpliktelserna beaktas att Finland har ett kostnadseffektivt försvarssystem som baserar sig på värnplikt och vars kostnader i princip är betydligt lägre än försvarsmodeller som bygger på en yrkesarmé. Finland kan således på ett kostnadseffektivt sätt ge alliansens nordliga dimension ett extra tillskott. Utskottet anser att detta bör beaktas till exempel i rekommendationen om Finlands målsatta andel av bruttonationalprodukten.

Natos medlemsländer har förbundit sig att också använda 20 procent av sina försvarsanslag till materielanskaffningar. Finlands basbudget för materielanskaffningar uppfyller detta krav också utan de strategiska projekten, eftersom målet redan länge har varit att cirka en tredjedel av försvarsbudgeten ska användas för materielanskaffningar.

Utskottet anser utifrån inkommen utredning att de direkta obligatoriska kostnaderna för Natomedlemskapet är relativt små. Medlemskap i Nato är således enligt utskottet i första hand ett alternativ som måste bedömas ur ett försvarspolitiskt perspektiv. Utskottet konstaterar att redogörelsen knappt alls tar upp de indirekta och långsiktiga ekonomiska konsekvenserna av medlemskapet och inte heller kostnadseffekterna av alliansfriheten.

Å andra sidan har stödet till Ukraina redan förflyttat Finland till den ryska listan över så kallade ovänliga stater. Därför är det i vilket fall som helst nödvändigt för Finland att bereda sig på fientlig påverkan som berör hela samhället och vars exakta former och åtföljande kostnader är svåra att förutse.

Utskottet betonar dessutom att ett Natomedlemskap i fråga om försvarsutgifterna inte får ändra de krav på demokrati och transparens som ingår i Finlands budgetprocess.

Cybersäkerhet

Cybermiljön hade förändrats permanent redan före det krig som Ryssland inledde i Ukraina. Genom de förändringar som skett har hotbilden dock utvidgats betydligt. Redogörelsen ger en god helhetsbild av cybersäkerhetsaktörerna och beredskapen. Skyddet mot cyberhot är en del av den övergripande säkerheten och hänför sig också till försörjningsberedskapen, vilket har beaktats också i tidigare redogörelser om säkerheten.

Utskottet välkomnar att cybersäkerheten ägnas särskild uppmärksamhet också i planen för de offentliga finanserna och att den årliga finansieringen av cybersäkerhetsinsatserna har höjts med cirka 40—56 miljoner euro. Det är viktigt att regeringen ser till att cybersäkerheten tilldelas tillräckliga resurser regionalt och nationellt och att det ackumulerade eftersatta underhållet åtgärdas. Också bristen på kompetent arbetskraft bör åtgärdas.

Gränssäkerhet

Gränsbevakningsväsendet övervakar EU:s längsta enhetliga yttre gräns med Ryssland. Den förändrade säkerhetspolitiska miljön förutsätter hög beredskap och kapacitet vid riksgränserna, särskilt vid östgränsen och på Åland. I enlighet med redogörelsen är det också nödvändigt att intensifiera gränsmyndighetssamarbetet nationellt, på EU-nivå och internationellt. I EU:s finansieringslösningar bör man i fortsättningen beakta kostnaderna för den långa EU-gränsen.

Utskottet välkomnar avsikten att stärka gränssäkerheten bland annat genom nya bevakningsflygplan (163 miljoner euro) och slutföra reformen av det tekniska övervakningssystemet för land- och sjögränsen (27 miljoner euro). Dessutom är avsikten att stärka beredskapen genom ett tilläggsanslag på cirka 21 miljoner euro 2022 och över 80 miljoner euro 2023—2026.

Utskottet välkomnar att Gränsbevakningsväsendet i enlighet med redogörelsen för den inre säkerheten och genom tilläggsanslagen också kan påskynda och genomföra en ökning av antalet årsverken till 3 000 under 2024.

Utskottet noterar dock utifrån inkommen utredning att planen för de offentliga finanserna delvis saknar den finansiering som behövs för att upprätthålla kapaciteten och lokalerna. Det är nödvändigt att överväga att i framtiden koppla Gränsbevakningsväsendets finansiering till index på samma sätt som försvarsmaktens finansiering, vilket också lyftes fram vid utskottets sakkunnigutfrågning. Det behövs för att finansieringsnivån ska utvecklas i enlighet med den stigande kostnadsnivån och för att det inte ska uppstå ett underskott i basfinansieringen till följd av inflationen.

Räddningsväsendet och befolkningsskyddet

Den militära försvarsberedskapen förutsätter också att befolkningen skyddas och samhällets funktionsförmåga säkerställs. Utskottet instämmer i att befolkningsskyddet och skyddsrumsbeståndet måste utvecklas och att resursbehoven bör ses över. Beredskapsplaneringen utvecklas dessutom både nationellt och regionalt, inklusive planeringen av skyddet av strategiska objekt samt beredskapen inför nödsituationer med strålrisk. Utskottet anser det vara viktigt att regeringen också ser till att funktionerna tilldelas tillräckliga resurser.

Utskottet påminner dessutom om det finansieringsunderskott och behov av mer personal inom räddningsväsendet och avtalsbrandkårerna som konstaterats redan tidigare i samband med behandlingen av redogörelsen för den inre säkerheten (FiUU 8/2021 rd — SRR 4/2021 rd) och budgetbetänkandet (FiUB 33/2021 rd — RP 146/2021 rd, RP 216/2021 rd). Samtidigt slogs det fast att räddningsutbildningen ska fördubblas vid Räddningsinstitutet från och med 2023. Detta har dock inte beaktats i planen för de offentliga finanserna.

Utskottet ser det som nödvändigt att anslagen för utbildningen höjs till en nivå som motsvarar behovet. I det förändrade läget är detta enligt utskottet ännu viktigare än tidigare.

Migration

I slutet av april 2022 hade över 5 miljoner människor flytt från Ukraina till följd av Rysslands aggressionskrig. Över 20 000 flyktingar har enligt Migrationsverket kommit till Finland. Sedan dess har antalet sökande minskat något, men fortfarande registreras varje dag hundratals nya ansökningar om tillfälligt skydd. Cirka 70 procent av de sökande har fått privat inkvartering. Migrationsverket har utvecklat en ny modell där kommunernas insatser utnyttjas vid ordnandet av mottagningstjänster för personer som sökt tillfälligt skydd. Utskottet påskyndar ingåendet av dessa avtal så att kommunerna får ersättning för sina kostnader.

Migrationsverket fattar varje dag över 1 000 beslut om tillfälligt skydd. Beslutsfattandet försnabbas ytterligare av nyrekryteringar och av att det UMA-system som togs i bruk i april tillåter att arbetet delvis automatiseras.

Verket uppskattar att cirka 60 000 personer kommer att söka tillfälligt skydd 2022. Det föreslås att de kostnader på cirka 560 miljoner euro som detta föranleder ska anslås i den andra tilläggs-

budgetpropositionen för 2022. I planen för de offentliga finanserna anvisas cirka 500 miljoner euro för ändamålet 2023. Situationen i Ukraina inverkar också på Migrationsverkets omkostnader, för vilka det föreslås ett tillägg på cirka 7 miljoner euro för 2022, och motsvarande anslag anvisas för 2023 i planen för de offentliga finanserna.

Utskottet anser det vara viktigt att Migrationsverket, liksom också gränsmyndigheterna, har beredskap att reagera i ett läge där ett stort antal personer som söker internationellt skydd plötsligt styrs till Finland som ett led i hybridpåverkan. Handlingsalternativen breddas genom den ändring av beredskapslagen (RP 63/2022 rd) som behandlas i riksdagen. I ärendet kommer också en kompletterande proposition att lämnas.

Polisväsendet

Utskottet betonar att också polisens resurser måste tas i anspråk när Finland svarar på det förändrade säkerhetsläget. I planen för de offentliga finanserna stiger polisens anslagsnivå med cirka 30 miljoner euro 2023—2026. Ökningen räcker till för att täcka den verksamhetsnivå som redan tidigare fastställts för polisen, men där ingår också tilläggsanslag för bekämpning och utredning av de allvarligaste it-relaterade brotten mot kritisk infrastruktur. Enligt uppgifter till utskottet är underskottet i budgeten till denna del fortfarande cirka 50 miljoner euro. Utskottet vill därför påskynda beredningen av en stabiliseringsplan för att trygga anslagsnivån.

Mental kristålighet

Utskottet välkomnar att redogörelsen också lyfter fram befolkningens mentala kristålighet, som stärker den inre säkerheten och som sannolikt har försvagats av den två år långa covidpandemin. Rysslands krig i Ukraina och de uttalanden och hot som riktas mot Finland väcker en oro och osäkerhet bland medborgarna men också en vilja att försvara och främja demokratiska värderingar på alla nivåer i samhället.

Det är viktigt att medborgarna får tillfälle att diskutera krig och reflektera över sina egna erfarenheter och hur de kan bidra till att stärka demokratin i det lokala samhället, på nationell nivå och internationellt.

Utskottet betonar dessutom vikten av att trygga en så normal vardag som möjligt och sörja för bland annat en fungerande basservice, minimiförsörjningen och för att de mest utsatta får stöd. Särskilt småbarnspedagogiken och en trygg vardag i skolan har stor betydelse för barns och ungas välbefinnande.

Avslutningsvis

Den förändrade säkerhetspolitiska miljön bromsar avsevärt upp den ekonomiska utvecklingen i Finland och ökar utgifterna inom de offentliga finanserna. Redogörelsen tar enligt utskottet på ett heltäckande sätt hänsyn till de åtgärder som den förändrade situationen kräver. Tillräckliga anslag måste anvisas för åtgärderna. Satsningarna på ett trovärdigt försvar, också på en försvarsallians, måste betraktas som små om de kan hålla Finland utanför krig. Läget för de offentliga finan-

serna kräver dock fortfarande att säkerhetsåtgärderna utvecklas så att kostnaderna kan minimeras. Det är också nödvändigt att vidta åtgärder för att öka den ekonomiska tillväxten.

Utskottet betonar att den ekonomiska tillväxten och investeringarna främjas av en så stabil och trygg omvärld som möjligt. Det är självklart att en ytterligare eskalering av situationen skulle medföra enorma ekonomiska kostnader vars storlek är omöjlig att förutse.

På ett allmänt plan är det i krissituationer nödvändigt att ingripa i de bakomliggande orsakerna till konflikter och främja förebyggandet av konflikter samt sörja för humanitärt bistånd. Utskottet anser det vara viktigt att Finland utöver beredskap också strävar efter att med tillräckliga resurser främja dialog, diplomati, vapenkontroll, nedrustning, konfliktlösning och fredsbyggande.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Finansutskottet föreslår

att utrikesutskottet beaktar det som sägs ovan.

Utlåtande FiUU 8/2022 rd

Helsingfors 6.5.2022

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Johannes Koskinen sd
vice ordförande Arto Pirttilahti cent
medlem Anders Adlercreutz sv
medlem Tarja Filatov sd
medlem Timo Heinonen saml (delvis)
medlem Katja Hänninen vänst
medlem Vilhelm Junnila saf
medlem Heli Järvinen gröna
medlem Esko Kiviranta cent
medlem Jari Koskela saf
medlem Pia Lohikoski vänst
medlem Matias Marttinen saml
medlem Sari Multala saml
medlem Raimo Piirainen sd
medlem Sari Sarkomaa saml (delvis)
medlem Sami Savio saf
medlem Iiris Suomela gröna
medlem Pia Viitanen sd
medlem Ville Vähämäki saf
ersättare Sari Essayah kd (delvis)
ersättare Inka Hopsu gröna (delvis)
ersättare Anne Kalmari cent (delvis)
ersättare Jari Leppä cent
ersättare Janne Sankelo saml (delvis).

Sekreterare var

utskottsråd Mari Nuutila.